

TURINYS

Ižanga
9

PIRMAS SKYRIUS
Prisijaukinu savo vaiduoklį
13

ANTRAS SKYRIUS
Kaip pažaboti baimę
35

TREČIAS SKYRIUS
Kelias į Džomolungmą
53

KETVIRTAS SKYRIUS
Stebuklingas mažinamasis eliksyras
80

PENKTAS SKYRIUS
Išstypusio bitininko pėdsakais
108

ŠEŠTAS SKYRIUS
Baimė kentėti
121

SEPTINTAS SKYRIUS
Ledokritis
132

AŠTUNTAS SKYRIUS
Nesėkmės baimė
147

DEVINTAS SKYRIUS
Mirtį sėja kiti žmonės
162

DEŠIMTAS SKYRIUS
Baimė konfliktuoti
179

VIENUOLIKTAS SKYRIUS
Uolynų karaliaus užkariavimas
192

DVYLIKTAS SKYRIUS
Slapta baimė, būdinga kiekvienam žmogui
209

TRYLIKTAS SKYRIUS
Karaliaus kerštas
223

KETURIOLIKTAS SKYRIUS
Baimės priešingybė
234

Padėka
251

KETVIRTAS SKYRIUS

Stebuklingas mažinamasis eliksyras

Niekada nepamiršiu tos akimirkos, kai pirmą kartą išvydau Everestą. Jis ne tik buvo nuostabesnis ir įspūdingesnis, nei įsivaizdavau, bet ir iškart perkėlė mane dvidešimčiai metų į praeitį. Stovėjau šalia Dawos alpdamas iš nuostabos, net nežinodamas, ar tikėti tuo, ką jis man sako. Ap-svaigau – taip visada nutinka, kai į mano mintis klastingai prasibrauna netikėta baimė. Kai susijaudinęs žvelgiau į peizažą, kalnas, regis, buvo taip arti, kad galėčiau jį iš-bučiuoti. Bet, apėmus siaubui, jis taip stipriai nutolo, kad atrodė visai nepasiekiamas, lyg virš kraštovaizdžio stūk-santis grėsmingas žvėris.

Kai nutinka kažkas panašaus, visada prisimenu, koks buvau išsigandęs jauniklis, kai kopiau į Snoudono kalną siauru, apledėjusiu, akmenuotu taku. Dabar vėl pasijutau taip pat bjauriai, kaip ir tada, supratęs, kad pora žingsnių į šoną – ir aš miręs. Kai leidiesi taip užvaldomas baimės, atrodo, kad visas pasaulis ima tau priešintis. Tarsi aplink tave būtų vien spąstai ir priešai, o visata tik ir siektų tave nugalėti. Tai asmeniška.

Būtent dėl tokio baimės persmelkto mąstymo vaikas priešais mane nusprendė toliau nebekopti. Visu savo svo-riu užmynęs atsipalaidavusį akmenį, jis stebėjo, kaip tas akmuo atsiskiria nuo kalno šlaito ir nusirita į bedugnę. Tai buvo atsitiktinumas, dėl kurio jis fiziškai nenukentėjo, bet sužlugo dvasiškai. Snoudonas šiam vyrui tapo prie-šišku padaru. Tas kalnas buvo gyvas. Monstras, norintis jį nužudyti. Aš pats tai jaučiau. Prisispaudęs prie krašto ir stebėdamas, kaip tas žmogus prakiūtina drebančiomis kojomis, pats vos nenuitariau pasukti paskui jį. „Šis kopėjas galėjo žūti, – svarsčiau. – Po velnių, aš taip pat galiu žūti!“ Taip mąstant, Snoudonas virto vienu milžinišku baimės burbulu.

Bet tada kažkas nutiko. Iš apačios atsklido šūksnis: „Kas ten vyksta, Midsai? Nagi!“ Riksmas privertė mane apsi-spręsti: pasukti į vieną arba į kitą pusę. Turėjau ryžtis. Vos tik tai padarius, pasikeitė visas pasaulis. Kalnas daugiau nebenorėjo manęs užmušti. Jis troško man padėti.

Suvokiau, kad tikrovę galima patirti dviem būdais. Nė vienas tiksliai jos neatskleidžia, bet visi mes savo dienas leidžiame, priimdami vienokią ar kitokią tos iškreiptos re-alybės versiją. Kai kurie iš mūsų – pozityvūs. Esame linkę į pasaulį žiūrėti kaip į vietą, kupiną iššūkių. Imamės tų iššū-kių, džiaugdamiesi galimybėmis, kurių pažeria kiekviena nauja diena. Mums patinka vaikščioti gyvenimo korido-riumi atidarinėjant vienas duris po kitų – mes keičiamės ir augame, įžengdami vis į naują koridorių. Krentame ir klystame lygiai taip pat, kaip ir kiti žmonės. Bet suklupę nepriimame to asmeniškai. Susitvardome, pasimokome iš patirties ir baigiame, ką pradėję.

Kiti žmonės mąsto negatyviai. Pasaulis jiems atrodo sklindinas pavojų, juos gąsdina grėsmės ir sunkumai, kurių atneša kiekviena diena. Tie žmonės lieka įstrigę tame pa-čiame koridoriuje: kamuojasi jame diena iš dienos, metai

iš metų. Jie niekada neatveria naujų durų. Nesėkmes tokie asmenys priima asmeniškai. Viskas yra blogai, nes vienas žmogus jiems kenkia, kitas yra chuliganas, bukagalvis arba niekšas, sistema neteisinga ir nusistačiusi prieš juos, o gal kažkas blogo jiems nutiko prieš dvidešimt, trisdešimt ar keturiasdešimt metų. Liūdna, bet šis realybės suvokimo būdas yra gerokai labiau paplitęs ir toliau sparčiai plinta. Šiandien vis daugiau žmonių priima aukos mentalitetą. Aš manau, kad tokio mąstymo priežastis – baimė.

Auka šeimoje

Kodėl esu tikras, kad šis negatyvus aukos mentalitetas reiškia išsisknijusią baimę? Nes teko visa tai stebėti savo vaikystės namuose. Viskas prasidėjo nuo keistos ir staigos mano tėvo Peterio Aarono mirties. Aišku, kad šis įvykis labai sukrėtė mane ir visus tris mano brolius. Net šiandien branginu prisiminimus apie šeimos atostogas Australijoje: menu, kaip tobulą, saulėtą dieną tėvas plaukioja baseine, kažkodėl rankose laikydamas du baltus kačiukus. Tėtis dirbo IBM programinės įrangos inžinieriumi. Tai buvo švelnus ir mielas žmogus, priklausomas nuo šokoladinių sausainių. Jis mane išmokė važiuoti dviračiu. Tėtis buvo visiškai nepanašus į mano patėvį Deaną, aršų, jauną vyriškį, kuris staiga, praėjus dienai po tikrojo tėčio mirties, užėmė mūsų gyvenime „naujojo tėčio“ vietą.

Buvau trečias vaikas, todėl man neteko pažinti tėvo taip gerai, kaip dviem vyresniesiems mano broliams. Kai jis mirė, Michaeliui buvo septyneri, Danieliui – aštuoneri, o man – penkeri. Mažajam broliukui Peteriui tuo metu tebuvo vos treji, tad jis nepamena tėčio. Danielis buvo vyriausias – regis, jis sunkiausiai atlaikė šią netektį. Jau minėjau keistą ir nemalonų dalyką: mama ir Deanas mums

neleido gedėti tėčio. Iškart po tos siaubingos dienos, kai iš namo buvo išneštas tėčio kūnas, nuo sienų dingo visos jo nuotraukos, o mums, vaikams, buvo griežtai uždrausta apie jį užsiminti. Mums netgi neleista eiti į laidotuves. Mačiau vienintelę tėčio nuotrauką – ji kabėjo senelio namuose. Įrėmintoje fotografijoje virš židinio šypsojosi du vyrai. Mano mama paprašė senelio jos atsikratyti, neva ji liūdina mus, vaikus. Tai buvo bjaurus melas. Mums patiko ta nuotrauka. Senelis tai žinojo, todėl atsisakė ją nukabinti. Deanas dabar esąs naujasis mūsų tėtis, o jei mes turime dėl to kokių nors problemų, galime tiesiog užsičiaupti.

Vienintelė išimtis buvo Danielis. Kažkodėl mama suprato, kad tėčio mirtis itin nuliūdino vyriausiąjį sūnų, todėl ji visada lepino Danielį ir laikė jį auka. Tačiau kuo daugiau mama lepino šį vaiką, laikydama jį trapia išimtimi, tuo labiau jis tolo nuo likusios šeimos. Danielio būdas darėsi vis bjauresnis, kartais jis, visiškai netekęs kantrybės, sumušdavo Michaelį. Galiausiai Danielis tapo juoda avimi šeimoje.

Bet patėviui Deanui tai nepatiko. Danielio elgesys ir ypatingas statusas jam atrodė įžeidžiamas.

– Kodėl šis vaikas toks? – jis nuolat klausdavo mamos. – Kodėl tu su juo elgiesi kitaip? Dėl ko tu jį lepinai?

– Aš jo nelepinu, – atsakydavo ji. – Jis tiesiog nepanašus į kitus berniukus. Jis jautrus. Lengvai įsižeidžia. Jis nėra berniukiškas, kaip kiti.

– Nieko gero tu jam nedarai šitaip elgdamasi!

– Taip yra dėl to, kas nutiko. Jam tiesiog reikia daugiau dėmesio bei rūpesčio, ir tiek. Jam viskas bus gerai.

Bet jam nebuvo gerai. Net Danieliui sulaukus paauglytės, mama jį vis dar laikė apsupusi apsauginiu kokonu. O jis ėmė vis blogiau ir blogiau elgtis. Deanas, bandydamas užgrūdinti šį vaiką, privertė jį lankyti regbį. Per pirmąsias varžybas Danielis sugebėjo išsimušti dantį. Nuo to laiko

jis pareiškė nebenorįs daugiau žaisti. Mama palaikė sūnų ir leido jam elgtis kaip tinkamam. Deanas įsiuto. Jis nuolat užsipuldavo Danielį, o mama, tai matydama, jį dar labiau gindavo. Vakarais ir ilgomis savaitgalio popietėmis ji šnekėdavosi su vyriausioju sūnumi valandų valandas. Mama jį vis dar lepino. Ko jis užsimanydavo, tą ir gaudavo. Paauglystėje ėmė iš jos vogti pinigų. Pradėjo klausytis sunkiojo metalo bei grandžo, užsiaugino ilgus plaukus.

Deanas negalėjo viso šito pakęsti, bet mama neleisdavo jam pasakyti pikto žodžio apie savo vyriausiąjį sūnelį. Dėl to Deanas jautėsi atskirtas, ignoruojamas ir piktas. Visa tai menkino įsitikinimą, kad jis yra šeimos galva. Šis vyras tyčia imdavo kabinėtis prie Danielio, o šiam atsakius tuo pačiu, fiziškai jį užsipuldavo. Žinoma, dėl to mama laikydavo Danielį dar didesne auka. Bėgant metams, Danielis ir Deanas ėmė vis labiau vienas kito nekęsti. Galiausiai šeima beprotiškai susiskaldė ir vos nežlugo. Mama su Deanu riedavosi taip, kad net sienos drebėdavo, kol galiausiai jis net kelioms dienoms pasprukdavo iš namų.

Aš nesijaudindavau dėl to, kad Deanas dingdavo iš namų. Kai jo nebūdavo, tapdavo ramiau. Bet buvo liūdna matyti, kaip Danielis iš normalaus, laimingo, sveiko vyresniojo brolio virsta jaunu žmogumi, sužlugdytu nuolatinio kartojimo, kad yra auka. Žinoma, jis tikėjo, kad tai tiesa. Jautė skausmą dėl mirusio tėvo, bet, užuot su tuo susitaisęs ir judėjęs toliau, sulaukdavo apdovanojimo už tai, kad su tuo nesusitaiko. Danielis leidosi skandinamas sielvarto, atitolinusio jį nuo kitų žmonių, o kai išsiliedavo ant kitų, sulaukdavo ne tik motinos dėmesio, bet ir dovanų bei pinigų.

Viskas baigėsi vieną žiemos sekmadienį, kai man buvo penkiolika, o Danieliui – septyniolika su puse. Keliukas iš mūsų namo vedė į pagrindinį kelią – juo galėdavai nusigauti į artimiausią Sen Lo miestą. Paauglystėje Danielis ten dažnai važinėdavo autostopu. Jis pabėgdavo iš namų

išgerti, parūkyti ir pabendrauti su savo mergina prancūze. Pamenu, ankstyvą tos dienos popietę savo kambaryje žiūrėjau MTV. Staiga išgirdau, kaip mama triukšmingai parbėgo namo ir užtrenkė paskui save virtuvės duris. Ji rėkė ir verkė. Nulėkiau žemyn pažiūrėti, kas nutiko. Radau ją prie virtuvės stalo. Ji buvo suėmusi rankomis galvą.

- Kas vyksta?
- Danielis lauke ant kelio bando nusižudyti, – pasakė ji.
- Ką čia kalbi? Kaip bando nusižudyti?
- Jis turi rašiklį ir mėgina juo nusidurti.
- Tai sustabdyk jį! Kodėl jo nestabdai?
- Palik jį. Tiesiog palik ramybėje. Dabar mes jau niekuo jam nebepadėsime...
- Negalim jo palikti!
- Bandžiau jį sustabdyti. Nieko gero. Jis išsiskyrė su savo mergina.
- Turim pabandyti!
- Pasukau prie virtuvės durų.
- Anthony, neik ten. Nėra prasmės.
- Kur, po velnių, jis yra? Sakyk!
- Negaliu žiūrėti. Bandžiau. Per vėlu. Ak, negaliu žiūrėti...

Tiksliai atspėjau, kur jis yra. Tiesiai priešais namą buvo bjauri, purvina pakelės aikštelė, kurioje Danielis stovėdavo iškėlęs nykštį, kai norėdavo susistabdyti mašiną, nuvešiančią jį iki Sen Lo. Ištrūkęs iš virtuvės, nubėgau iki keliuko galo ir peršokau per vartus. Kelias paprastai nebūdavo judrus, bet dažniausiai juo dideliu greičiu lėkdavo ūkininkų furgonai ir pramoniniai sunkvežimiai.

Vos tik kojomis paliečiau žemę kitoje vartų pusėje, pro šalį ėmė dardėti sunkvežimių kolona, regis, vežanti bulves. Pro lekiančias mašinas įžiūrėjau brolių kitoje kelio pusėje. Jis vilkėjo marškinėlius su Kurto Cobaino nuotrauka – jų, regis, niekada nenusivilkdavo, – mūvėjo suplėšytus juodus

džinsus, buvo užsisėgęs sidabrinę grandinėle su penkiakampiu, o plaukai plaikstėsi kone iki pat pečių. Delne laikė rašiklį. Danielio ranka kraujavo, veidas buvo nusėtas raudonomis ir baltomis dėmėmis. Jis paklaikusiomis akimis žiūrėjo į mano pusėje lekiančius sunkvežimius. Tada ėmė žvalgytis į kitą kelio pusę. Čia buvo tuščia. Ką jis daro? Laukia, kol kas nors pavėžės? Dar daugiau sunkvežimių? Ką, po velnių, jis galvoja?

Prasisklaidžius srautui, perbėgau per abi kelio juostas. Iškart pabandžiau atimti rašiklį, bet brolis buvo pernelyg vikrus ir ryžtingas. Atitraukė rašiklį ir suvarė galiuką giliai į dilbį.

- Ką, blemba, čia darai? – paklausiau raukydamasis.
- Nusizudysiu, – atsakė jis. – Taip lengviau.

Gera naujiena ta, kad beprotybė jį pastūmėjo nusižudyti rašaliniu parkeriu. Ranka atrodė bjauriai, bet, tiesą sakant, jei jis planavo užbaigti gyvenimą tuo rašikliu, galėjo tiesiog parašyti laišką savo širdžiai, kad ši nustotų plakusi.

– Lengviau už ką? – tariau. – Baik, Danieli. Mesk tą parkerį ir einam vidun.

Tai tarus, kelyje pasigirdo vis garsesnis dardėjimas. Brolis stabtelėjęs apsižvalgė. Artinosi milžiniškas sunkvežimis su priekaba, šįkart jo pusėje. Netikėtai supratau – nežinau kaip: gal iš trūktelėjusio kūno, o gal iš to alkano žvilgsnio, ką jis planuoja daryti. Danielis ruošėsi mestis po tuo sunkvežimiu.

Suspaudžiau brolių tarsi lokys, bet jis ėmė pašėlusiai priešintis.

– Blemba, nenusišnekėk, Danieli, – pasakiau. – Mes tave mylim. Kas tau negerai?

– Palik mane ramybėje. Tiesiog palik!

Sunkvežimis vis greičiau artėjo. Grėsmingai burzgė variklis – atrodė, tarsi urgztų įsiutęs žvėris, puolantis tiesiai ant mūsų.

Ėmiau springti:

– Nekvailiok, Danieli. Prašau, broli. Prašau! Mes tave mylim. Mes visi tave mylim!

Jis akimircai nustojo muistytis. Mano skruostais sruvo ašaros. Pamatęs mane tokios būsenos, brolis, regis, atsitokėjo. Šiek tiek atlaisvinau glėbį.

– Gerai, Antai, – tarė jis. – Nieko nedarysiu, nieko nedarysiu.

Paleidau jį. Danielis sukniubo ant kelių. Ačiū Dievui... Bet, vos tik metriniai didžiulio, surūdijusio sunkvežimio ratai priartėjo prie mūsų, staiga viskas pasikeitė. Mažiau nei per sekundę Danielis įbedė akis į sunkvežimį ir įsitempė, pasiruošęs šokti po ratais. Laikas beveik sustojo. Sutelkęs visas jėgas, puoliau ant brolio, griebiau jį už gerklės, viena ranka apkabindamas kaklą, kita mėgindamas ištraukti tą sukništą rašiklį. Akimirka nesupratau, kas vyksta. Siaubingai arti į mane tvokstelėjo sunkvežimio signalas, sujudindamas net drabužius, prigludusius prie odos. Susipyne su broliu parkritome. Skaudžiai trenkėmės į žemę. Vertėmės. Ridenomės. Nieko nemačiau. Kur mes esam? Ar mes po sunkvežimiu? Ar čia jau galas?

Sustojome drėkinamojo griovio apačioje. Keliui ištuštėjus, paleidau brolių. Staiga pajutau aštrų skausmą virš skrandžio. Pažvelgęs žemyn, pamačiau įsmigusį rašiklį.

– Žiūrėk, ką padarei, – pratariau.

Danielis pasibaisėjo:

– Broli, ar viskas gerai?

– O kaip tau atrodo? – paklausiau. – Ką darai, Danieli? Jei ir toliau taip elgsiesi, sužlugdysi mūsų šeimą. Liaukis pagaliau apie save galvojęs – pagalvok apie mus visus. Negi mes tau nerūpim? Mes juk mylim tave, Danieli. – Mostelėjau į kruviną savo pilvą. – Pažiūrėk, ką mums visiems padarei.

Man tai tarus, jis susirietė į kamuoliuką ir prapliupo nevaldomai raudoti.

Tylėdami grįžome namo. Dabar žinau: man pasisekė, kad rašiklis įsmigo į mane. Kiekvieną kartą, žvelgdamas į randą, prisimenu šią pamoką. Tas siaubingas nuotykis pasibaigė, kai Danielis pamatė, kad fiziškai sužalojo savo jaunesnįjį brolių. Išvydęs kraują, vyresnėlis pabudo iš apgailėtino maniakiško egocentrizmo. Vieną reikšmingą akimirką Danielis buvo priverstas priimti nors truputį atsakomybės už savo elgesį. Mamos numylėtinis susidūrė su faktu, kad jis – ne vienintelė auka pasaulyje. Kiti žmonės taip pat gali kraujuoti. Ši nušvitimo akimirka tikriausiai išgelbėjo jo gyvybę. Gaila, kad šis nušvitimas truko neilgai.

Bėgant metams, jis taip niekada ir neatsikratė aukos mentaliteto. Turiu prisipažinti, kad iš dalies dėl to esu kaltas ir aš. Tas nutikimas pakelėje sukėlė man baimę, kad Danielis gali bandyti dar kartą nusižudyti, vos tik reikalai ims klostytis prastai. Išgelbėjęs vyresnįjį brolių nuo savižudybės, prisiėmiau visišką atsakomybę už jo gerovę. Išgyvenę tokį sukrečiamą nutikimą drauge, užmezgėme tvirtą tarpusavio ryšį.

Kai palikau namus ir įstojau į armiją, jis skambindavo man visada, kai tik pasijusdavo prastai. „Man reikia pagalbos, brole, – sakydavo. – Aš lyg nesavas. Turbūt nebeįtversiu.“ Vos tik išgirdęs šiuos žodžius, aš viską mesdavau ir lėkdavau pas jį, pasilikdavau savaitgaliui ar ilgesniam laikui. Kartu sukdamomės virtuvėje, eidavome pasižmonėti, vaišindavau jį pietumis. Šnekėdavomės iki išnaktų lygiai taip pat, kaip jis buvo įpratęs kalbėtis su mama virtuvėje mūsų vaikystės namuose.

Tuo metu Danielis gyveno Paryžiuje, o aš bazavausi Portsmute, taigi man nebuvo nei pigu, nei lengva leisti jį keliones, kad pasirūpinčiau broliu. Danielis niekur nedirbo, dirbo tik jo mergina. Be to, regis, jis neturėjo

motyvacijos ieškoti darbo, o susiradęs nesistengė jo išsaugoti. Rodos, jam buvo nė motais, jog yra priklausomas nuo visų kitų. Priprato, kad visi aplink jį šokinėtų, – tai jam tapo norma. Visai nesigėdydavo su manimi apsipirkinėti prekybos centre, o prie kasos pasakyti: „Brole, visai neturiu pinigų. Gal gali sumokėti?“ Aš niekada neatsisakydavau. Kai manęs nebūdavo šalia, o jo mergina sėdėdavo be skatiko kišenėje, Danielis bet kada galėdavo pirštu mostelėti mamai. Nuolat jai skambindavo ir prašydavo pinigų.

Kelerius metus taip gyvenus, mano žmona Emilė pradėjo spyriotis. Armijoje buvau vos apšilęs kojas. Nebuvo nei atliekamų pinigų, nei laiko, kurį galėčiau švaistyti vyresniajam broliui. Be to, net jei ir būtų, argi tai teisinga, klausdavo Emilė. Jai būtų labiau patikę, jei, užuot rūpinęsis savo vyresniuoju broliu, praleisčiau su ja savaitgalį Paryžiuje. Netrukus prasidėjo ginčai. Aš aiškinau žmonai, kad ji elgiasi savanaudiškai. Negi ji nemato, kad Danielio gyvenimas kybo ant plauko? Juk jis toks pažeidžiamas, sutrikęs – kitoks. Jam reikia daugiau dėmesio ir rūpesčio. Jei aš neatsiliepsiu jį brolio skambučius arba neduosiu jam pinigų, jis tikrai neišgyvens...

Smarkiausiai susiginčijome, kai ji sužinojo, jog aš viršijau sąskaitos limitą, kad išsiųsčiau jam pinigų. Brolis gyveno vieno kambario bute, kurį nuomojosi už keturis šimtus svarų, ir prisidarė skolų. Nenorėjau, kad jį išspirtų į gatvę, todėl paėmiau penkių šimtų svarų paskolą ir perveždžiau jį jo sąskaitą.

– Mes planuojam susilaukti kūdikio, – pareiškė Emilė. – Kaip mes galėsime sau leisti auginti vaiką, jei būsim įklimpę į skolas?

Pradėjau ginti Danielį, pasitelkdamas tuos pačius argumentus, bet staiga supratau, kas vyksta. Istorija kartojasi. Tos pačios jėgos, kurios vos nesugriovė motinos ir patėvio santuokos, dabar pradėjo rimtai kenkti manajai. Aš tiesiog

tapau naująja Danielio motina – dabar jis turėjo dvi. Aš ne tik pataikavau vyresniajam broliui, bet ir nerimavau dėl jo. Tai paveikė mano kasdienį darbą armijoje, taip pat ir šeiminį gyvenimą. Kad ir kaip jį mylėjau, regis, Danielis tapo negatyvumo centru ir skleidė aplink save nuodingą skystį – juo persismelkdavo viskas, prie ko brolis tik prisiliesdavo. Bet ką man daryti? Danielio gyvenimas – mano rankose. Negalėsiu sau atleisti, jei jam atsakysiu, o jis savo dienas užbaigs Senoje, prisirišęs grindinio akmenį sau prie liemens...

Lūžis įvyko netrukus po bjauraus ginčo su Emile dėl viršyto sąskaitos limito. Kaip tik buvau su ja susitaikęs. Tačiau Danielis vėl paskambino.

– Brol, gal gali man suveikti dar šimtinę?

– Kam? – paklausiau. – Tavo nuoma – keturi šimtai svarų, o aš tau ką tik pervedžiau penkis šimtus. Man prireiks šimtmečio išsimokėti bankui.

– Aha, ačiū, brol, – atsakė jis. – Tu – tikras deimančiukas. Bet artėja toks renginys – koncertas. Reikia dviem bilietams. Tik dviem.

Negalėjau patikėti savo ausimis. Ar jis kalba rimtai?

– Danieli, aš ką tik sumokėjau už tavo nuomą.

– Aha, žinau. Ačiū, brol. Bet aš tikrai noriu į tą koncertą. Stoju tylą.

– Tau beveik trisdešimt, – režiau. – Tu esi mano vyresnysis brolis.

– Kaip tai susiję?

– Aš taip daugiau nebegaliu, Denai. Tiesiog nebegaliu.

Po to skambučio nutraukiau santykius su broliu. Kai jis man skambindavo prašydamas pagalbos, aš arba neatsiliepdavau, arba tiesiai pareikšdavau: „Ne.“ Man daugybę kartų atsisakius arba tiesiog neatsiliepus telefonu, jis galiausiai nustojo skambinti. Danielis kartais aplankydavo brolių Michaelį Portsmute, bet pas mane neužsukdavo. Manęs jo aukos vaidmuo daugiau nebeapmulkins. Nors

mylėjau vyresnįjį brolių ir be galo baiminausi dėl jo ateities, turėjau nutraukti su juo santykius. Privalėjau jį paleisti. Jam reikia pačiam susitvarkyti savo gyvenimą. Jeigu jis tikrai nori nusižudyti, tegul. Gyvenimas – jo paties, o ne mano ar mamos rankose. Taip ir turėtų būti.

Nutraukti santykius su pažeidžiamu broliu atrodo žiauru, bet kaip kitaip jam būčiau padėjęs? Nuo aštuonerių metų jis gyveno sukurtoje realybėje, užnuodytoje negatyvumo. Motina jį susuko į kokoną, kur jam tapo įprasta jaustis visiškai saugiam ir aprūpintam. Mamos lėpinimas patvirtino didžiausias jo baimes – kad pasaulis kupinas pavojų ir, neturint stiprios apsaugos, jame išgyventi neįmanoma. Ta apsauga sukėlė trintį šeimoje ir izoliavo Danielį nuo brolių, be to, privertė patėvį jo nekęsti. Niekas nenorėjo būti šalia vyresniojo brolio, todėl šeima jam virto priešiška erdve. Visa tai tik patvirtino: taip, pasaulis iš tiesų yra labai pavojinga vieta. Dėl to jis tik dar atkakliau siekė saugumo, vis stipriau įsivyniodamas į aukos kokoną. Mamai dar labiau jį lėpinant, brolis vis sparčiau nuo mūsų tolo. Taip jis tik ritosi žemyn.

O aš tik toliau sukau broliui tą kokoną. Ir mama, ir aš tenorėjome jam gero: troškome, kad jis būtų laimingas, gyventų ir klestėtų. Bet argi mes tai pasiekėme? Kartodami Danieliui, kad jis yra auka, ir – dar blogiau – tokiu jį laikydami, mes patys pavertėme jį auka. Kai jis nesugebėdavo prisiimti atsakomybės už savo gyvenimą, mes jį apdovanodavome: teikdavome jam meilę, dėmesį ir nesibaigiančius piniginius prizus. Tai blogiausia, ką jam galėjome padaryti. Užuoat paskatinę Danielį sveikai ir racionaliai susidoroti su skausmu netekus tėčio, mes suteikėme jam motyvą vartytis tame skausme it inkstui taukuose. Aukos mentalitetas suformavo brolio asmenybę ir virto jo tapatybe bei gyvenimo būdu. Bandydami apginti Danielį, mes pakenkėme jam. Sukūrėme trisdešimtmetį vaiką.